

Dues versions del cant de la Sibil·la a Valldemossa.

L'objectiu d'aquest escrit és parlar sobre el Cant de la Sibil·la i del fet extraordinari que a Valldemossa n'hi ha dues versions.

No puc parlar-ne sense comparar-les. Vull aclarir, però, que aquesta comparança només pretén constatar-ne les semblances i les diferències més evidents. No pretenc establir cap jerarquia ni esbrinar quina és millor o pitjor, més o menys *autèntica*, antiga, interessant, valldemossina ni cap altra consideració sinó, tan sols, informar per fer-nos ser conscients de les seves característiques.

Les dades i els fets són neutres. La interpretació que cadascú pugui fer d'aquestes dades dependrà, només, de la major o menor validesa dels arguments en que la sustenti.

El Cant de la Sibil·la és una manifestació musical singular. Tant que el Consell de Mallorca, el gener del 2005, el declarà Bé Immaterial d'Interès Cultural i la UNESCO, el novembre del 2010, Patrimoni Immaterial de la Humanitat .

Actualment el podem sentir, sobretot, en aquests àmbits:

- A la cerimònia religiosa de la nit de Matines.
- En concerts i gravacions audiovisuals.
- En representacions teatrals; de manera específica a L'Adoració dels tres Reis d'Orient i altres.

En tots aquests casos el sibil·ler, algú que representa la sibil·la Eritrea, canta un text dramàtic que profetiza i descriu la fi del món i el Judici Final.

Pel seu origen, com a text d'un personatge de teatre litúrgic medieval, és habitual cantar-lo amb una certa dramatització que inclou processó, vestit, espasa, acompanyament instrumental i altres elements diversos.

Així doncs, el cant sol ser representat, tant a l'església com en altres llocs, amb la solemnitat i la gravetat escaients al seu caràcter.

A Mallorca, actualment, el podem sentir de dues maneres; en la versió original i en la de cada sibil·ler.

Les versions originals solen ser el resultat de la investigació musicològica. Se basen en els textos antics i en algunes, poques, partitures medievals manuscrites, conservades en els arxius. Pretenen la restitució de la música de la manera més semblant a com era quan va ser escrita.

Les altres versions actuals són el resultat de la pràctica musical. Per això reflecteixen les transformacions que ha sofert el cant de la sibil·la en ésser transmès al llarg del temps d'un sibil·ler a un altre. La seva pretensió és mantenir la tradició, de més de set-cents anys, del cant de la Sibil·la per Nadal.

Fins fa poc el Cant de la Sibil·la s'havia transmès de dues maneres: culta (amb solfa, escrit en una partitura) i popular (après de sentit, de memòria).

L'aprenentatge de cada sibil·ler tenia una relació directa amb la versió del seu mestre i amb la tradició del lloc on l'aprenia.

Per aquests i altres motius podem sentir versions, iguals en el fons però diferents en la forma, que ens poden fer pensar que hi ha més d'una *sibil·la*.

L'exemple més evident és la suposada diferència entre el de Lluç (culte) i el dels altres

llocs amb totes les excepcions i singularitats possibles (Manacor, Campos, Valldemossa i altres).

La popularització de l'ús dels mitjans audiovisuals i la facilitat d'intercanvi d'informació fan que avui el panorama sigui molt diferent i que aquestes singularitats locals no siguin tan marcades. Hi ha més uniformitat i menys diversitat.

En aquest context ens trobam amb les versions de les Sibil·les de Valldemossa, la de l'església i la dels Reis.

La Sibil·la de la parròquia és semblant, si no igual, a les versions de la gran majoria de Sibil·les de l'illa. Tant el text com la música poden ser reconeguts com a *seus* gairebé a tota Mallorca.

La Sibil·la de l'Adoració dels Reis sembla diferent a les altres. És probable que ni la música ni part del text fossin reconeguts com a *propis* en cap altre indret de l'illa.

Tot i així ambdues, certament, són el Cant de la Sibil·la.

En el següents quadres hi manifest algunes afirmacions sobre el Cant de la Sibil·la en conjunt, seguides d'una comparança entre les versions de Valldemossa, les partitures i gravacions de les quals podeu trobar a les pàgines web de l'Ajuntament i l'Escola de Música.

Aquestes afirmacions no són exhaustives. En llegir-les cadascú hi aportarà la seva experiència personal i algunes dades que, com és lògic, els altres no coneixem. En farà la lectura o l'audició tenint com a base la seva experiència com a mestre, sibil·ler, oient... i ho jutjarà segons la seva formació i el seu bon criteri.

Del conjunt de tot plegat en dependrà, com ha estat fins ara, la forma i, sobretot, la continuïtat d'aquesta representació singular.

Justificació.

La música és una activitat exclusivament humana. Amb motiu de la singularitat del Cant de la Sibil·la parlaré de les persones (els autors, els intèrprets, les partitures, els instruments, l'entorn acústic, la transmissió i el públic) que fan possible que el Cant de la Sibil·la existeixi. La Sibil·la no fa que les persones cantin. Són les persones que fan que la Sibil·la sigui cantada. Existeix perquè la cantam i l'anam transformant, en fer-ne cada sibil·ler la seva versió.

Per això coexisteixen avui a Mallorca versions del cant de la Sibil·la que, tot i no ésser idèntiques, són molt semblants.

Dins aquest conjunt hi destaca la versió que canten na Margalida Colom *Colomet*, i altres, per la seva singularitat.

Parlaré de les versions del Cant de la Sibil·la vigents a Valldemossa. El que sentim la nit de matines a la parròquia de sant Bartomeu (que anomenaré *de la parròquia*) i el que se cantava a la representació de l'obra teatral *Adoració dels Tres Reis d'Orient* (que citaré amb el seu nom popular; *de la comèdia dels Reis*).

Tota la informació de caràcter local me l'han donada, gairebé de manera exclusiva, n'Antoni Colom i na Margalida *Colomet*.

Antoni Colom, actualment regidor d'Educació i Serveis Socials de l'Ajuntament de Valldemossa, ha facilitat i fet possible tant la conservació de *la sibil·la dels Reis* com una trobada de sibil·lers i sibil·leres (antics i actuals) que no és anecdòtica sinó un document

de gran valor etnomusicològic.

Margalida *Colomet*, nascuda l'any 1920, cantà la versió de la *comèdia dels Reis*, els anys 1937 i 1938. Conserva, als 93 anys, una memòria i una veu envejables.

Són, per la relevància de la seva aportació i per l'impuls que li han donat, co-autors d'aquest escrit.

El sibil·ler / la sibil·lera

És la persona que interpreta en Cant de la Sibil·la.

Tot i essent que representen un personatge femení, han estat sibil·lers, de manera indistinta, homes, dones, nins i nines, depenent del context en que ha estat cantat i dels usos i costums de l'època.

Actualment el més comú és que la cantin veus blanques (nins, nines i dones), amb un cert predomini de les veus femenines.

Versió de la parròquia.

Actualment la canten al·lotes.

Fins fa una trentena d'anys la cantaven nins, per la prohibició explícita o tàcita de la presència femenina en la litúrgia.

Un cas excepcional va ser n'Antònia Boscana, *de can Gotzo*, que la cantà fa 50 anys, en el cor (no damunt la trona i a la vista del públic, com era costum), perquè no hi havia sibil·leret i ella tenia bona veu.

Ve't aquí una llista, no exhaustiva, de sibil·lers i sibil·leres que l'han cantat a Matines i que dia 3-12-2014 en cantaran alguna estrofa en un acte a Cartoixa on s'hi podran sentir les dues versions de que parlam.

Joan Mas, *Franquet*

Miquel Torres, *Vergera*

Nadal Torres, *Queló*

Josep Lladó, *Cantona*

James Lambourne

Concepció Bauzá, *de can Mirabò*

Marta Lladó

Mary Lambourne

Júlia Colom

Versió de la comèdia dels Reis.

Pels voltants de l'any 1910 el cantà na Catalina Calafat Mercant, *Porrerenca*.

Pels anys 1920-30? ho feren n'Aina Rullan Ripoll, *Bufó* i na Francisca Mas Torres, *Rovellada*.

Els anys 1937 i 38 la sibil·lera va ser na Margalida Colom Colom, *Colomet*.

Tot i que aquesta versió del cant de la sibil·la va ser i és cantada per veus femenines també la cantaren en Joan Franquet, l'any 1953 i en Miquel *Vergera*, l'any 1954, perquè no hi havia al·lotes que la volguessin cantar.

Els anys 1985 i 1986 el cantaren na Núria i na Vanesa Estaràs *de can Reüll*, respectivament.

Na Júlia Colom el cantà els anys 2011, 2012 i 2013 però fora del context de la representació teatral.

El Cant de la Sibil·la

És un text dramàtic que explica el relat bíblic de l'adveniment de Jesús i el Judici Final.

A la litúrgia formava part de la Processó dels Profetes on la Sibil·la Eritrea hi és citada, entre altres autoritats paganes, com a profetessa. Advertia de l'existència de Jesús, en fer l'anunci del seu retorn com a jutge el dia del Judici Final.

No sabem qui és l'autor del cant de la Sibil·la.

Totes les músiques del nostre entorn cultural, però, tenen un autor. Les cançons tradicionals tenen un procés vital semblant al de les persones. Són una creació d'algú que, en popularitzar-se entre un grup o en un lloc, per transmissió oral, entren en un procés de transformació que les fa canviar, a vegades tant que arriben a no semblar-se gaire al producte original, evolucionar convertint-se en una altra música o morir perquè ja no s'usen, canvien els gusts musicals, desapareixen les activitats a què van lligades...

És el cas del Cant de la Sibil·la.

És una creació d'algú avui desconegut que, per causa de la seva popularitat i pel fet que ha estat transmès de manera simultània per mestres de cant i per persones analfabetes en música durant més de set segles, ha evolucionat fins a convertir-se en les diferents versions que en podem sentir.

Versió de la parròquia.

La Sibil·la anuncia i explica el Judici Final als oients que assisteixen a l'ofici de Matines.

Canta tota sola, sense acompanyament instrumental.

És un discurs que no té rèplica.

El cant el precedeix una introducció instrumental, amb l'orgue.

Entre les estrofes hi ha interludis musicals, fets per l'organista.

En acabar hi ha una intervenció final de l'orgue.

Versió de la comèdia dels Reis.

La sibil·la anuncia i explica el Judici Final al rei Herodes que la interpel·la intentant esbrinar si ha nascut el Messies.

La Sibil·la canta sense acompanyament musical.

És un diàleg entre la sibil·la i el rei.

La introducció la canta, sense acompanyament, la Sibil·la mateixa.

Els interludis, les respostes del Rei, són parlats.

El final el canta, també, la Sibil·la sense la intervenció de ningú altre.

El text

És una cançó i les cançons són textos amb música.

El text del Cant de la Sibil·la ha anat canviant des del segle XIII. S'hi han afegit i llevat estrofes i hi ha hagut prou adaptacions lèxiques, en evolucionar la nostra manera de parlar, com perquè els canvis, avui, siguin evidents. En alguns casos les paraules, a força de no fer-les servir perquè ja no són vigents, perden per als sibil·lers i pels oients el significat que tenien i són substituïdes per altres que sí en tenen o que s'hi semblen.

Aquests petits canvis en alterar el text n'alteren la rítmica prosòdica i, en conseqüència, la rítmica musical. Així el sentit d'algunes estrofes i la música, poc a poc, van variant i el cant de la sibil·la evoluciona.

Escric a continuació els textos dels dos Cants de la Sibil·la.

El *de la parròquia* és còpia de la partitura que fan servir per aprendre'l, recollit en el llibre de Bernat JULIÀ *Cantos religiosos*, publicat a Palma l'any 1955. És una còpia literal.

El lector haurà de disculpar i corregir les evidents faltes d'ortografia.

Els textos de la *comèdia dels Reis* estan documentats en un manuscrit de Bartomeu Vila, conco de la mare de na Joana *Cantona*, datat l'any 1907, que ella conserva. Aquest text va

ser mecanografiat per Mateu Calafat, el seu espòs, en ocasió d'una representació feta l'any 1985 i és el que ha ajudat na Margalida *Colomet* a fer memòria.

Els que podeu llegir aquí són transcripcions literals de les gravacions fetes a na Margalida *Colomet*. Hi podeu veure algunes substitucions lèxiques, com les que se produeixen encara avui.

Versió de la parròquia.	Versió de la comèdia dels Reis	
	Canta la Sibil·la	Respon el rei Herodes
	<p>Tota plena de temor obeït [sic] son manament som venguda prestament que vol de mi gran senyor?.</p>	<p>Vull que, amb tota claredat i sense ocultar-me res, diguis lo què consisteix lo que està profetitzat, perquè jo, ben preparat vull estar en es cas que em trob, per això prenc temps i lloc per estar assegurat que diuen que, cert, és nat un gran rei molt poderós i es meus poders i honors ningú los me llevarà i em digues que és lo que hi ha.</p> <p>Perquè et puguis defensar i a ningú tenguis temor com a rei i emperador sa meva espasa et vull dar.</p>
<p>El jorn del Judici parrà qui haurà fet servici.</p>	<p>El jorn del Judici pare [sic] qui no haurà fet servici.</p>	
<p>Ans del judici l'Anticrist vindrà (3ª estrofa) i a tot lo món torment darà i se farà com Déu servir qui no'l crega, farà morir.</p>	<p>Ans del judici vendrà Anticrist i farà tot lo món trist i fent-se com de Déu servir qui no creurà el farà morir[sic].</p>	<p>Per no morir jo el creuré i, sense sofrir turment, ho passaré alegrement i en es meu trono estaré.</p>
<p>Lo seu reinat serà molt breu, (4ª estrofa) en aquell temps sot poder seu morirán martirs, tots a un lloc, aquells dos sants Elías i Enoc.</p>	<p>El seu regnat serà molt breu baix del cruel del poder seu [i] màrtirs moriran tots a un lloc com sant Elies i Elienoc.</p>	<p>Si tanta pena i tristor Anticrist ha de causar molt prompte el farà matar i quedaré emperador.</p>
<p>Lo sol perdrà la claretat (5ª estrofa) mostrantse fosc i entelat la lluna no darà claror i tot lo mon serà tristor.</p>	<p>El sol perdrà la claredat i mostra es foc i obscuridat [sic] [i] Sa lluna no darà claror i tot el món serà tristor.</p>	<p>Amb tanta d'obscuritat ninguna tristor tendré perquè ben il·luminat es meu palacio tendré.</p>
<p>Gran foc del cel devallará (2ª estrofa) mars, fonts i rius, tot cremará daran los peixos horribles crits perdent los seus naturals delits.</p>	<p>Gran foc del cel davallará i mars, fonts i rius tot cremará Los peixos daran gran crit per fer son natural delit.</p>	<p>Si mar i fonts han de cremar a mi gran turment em dóna. Ja puc tirar sa corona que el Cèsar em va donar.</p>
	<p>Los cossos morts tots s'alçaran i son esperit recobrarán amb so de trompeta tots les dirán veniu, veniu als ulls de Déu.</p> <p>Àngels del cel veniu veureu el gran cor del fill de Déu</p>	<p>A tal juí jo no aniré i a aquell qui me'n parlarà amb mes tropes el prendré i prompte el farà matar.</p> <p>Rei serà molt poderós qui venga del cel gloriós,</p>

<p>Jesucrist, Rei universal, (1ª estrofa) homo i ver Déu eternal, del cel vindrà per a jutjar i a cada un lo just darà.</p> <p>Als bons dirà: fills meus veniu (6ª estrofa) benaventurats, posseïu el regne que està aparellat des de que el món va ésser creat.</p> <p>Als mals dirà molt agraument (7ª estrofa) anau, maleits an'l torment, anau, anau al foc etern al vostre princep de lo infern.</p> <p>Oh humil Verge, Vós qui heu parit (8ª estrofa) Jesús Infant aquesta nit a vostro Fill vullau pregar que de lo infern nos vulla guardar.</p> <p>El jorn del judici parrà qui haurà fet servici.</p>	<p>i brillant en sa Majestat de lo seu Fill glorificat.</p> <p>Jesucrist Rei universal homo ver Déu eternal del cel vendrà a judicar i a cada un el jutjarà.</p> <p>Als bons dirà fills meus veniu benaventurats tots posseïu que vostre regne està aparellat des de que el món va ser creat.</p> <p>Els mals diran molt agraument anau maleïts en el turment anau, anau al foc etern del vostre príncep de lo infern.</p> <p>O, humil verge que n'heu parit a Jesús infant aquesta nit vullen [sic] a Déu per nos pregar que de l'infern pugui guardar.</p> <p>El jorn del Judici para qui no haurà fet servici.</p> <p>Declarat de tot s'està. Lo que he sabut he fet. L'espasa que li entreg, Senyor, per sa seva mà.</p>	<p>més poder en mi no tindrà ni el seu foc em cremarà.</p> <p>Qui, contra mi, emperador, mourà semblant traició de venir per judicar, el meu furor provarà.</p> <p>Ai de mi!. Què faré?. Per cert, cridat no seré. Ma corona de perdrà i mon regnat s'acabarà.</p> <p>Si he de patir eternament a l'infern cruel turment per a sempre condemnat més valdria no fos nat.</p> <p>Si és ver que és nat anit un Jesús, rei infinit, mon ceptre i corona han caigut i ja estic del tot perdut.</p>
---	--	---

La música

La música del Cant de la Sibil·la està condicionada pel text. Petits canvis en el text sovint ocasionen petits canvis en la música.

A les partitures més antigues que en coneixem és un cant pla i el text és en llatí. El cant pla, també dit Cant Gregorià, cant litúrgic oficial de l'església catòlica Romana és un cant de ritme lliure, monòdic (una sola melodia) i cantat sense acompanyament.

La partitura del manuscrit de La Concepció, provinent del convent de Santa Magdalena, (qui sap si la mateixa que cantà sor Olesa quan féu Sor Tomassa el miracle del pa de sucre), és un cant pla amb el text en català, del segle XIV.

A aquesta versió s'hi han anat incorporat, en el transcurs dels segles, els canvis que l'evolució del gust i de la pràctica musical han sofert al llarg del temps. Són canvis lents però de gran abast que han fet que, per exemple, a un mestre de música actual li sigui pràcticament impossible cantar aquesta partitura si està escrita en notació antiga.

Les partitures no són la música sinó una guia que ens permet restituir-la.

En elles hi anotam el que és imprescindible per poder fer aquesta restitució. Per això ens estalviam la feina d'escriure-hi allò que, com que tothom ho sap perquè és costum, no fa falta que sigui dit.

Tots els qui llegim una partitura d'avui la cantam igual perquè la notació musical actual ens dona molta informació i molt precisa sobre com s'ha de restituir la música.

Aquesta informació està lligada amb la nostra pràctica quotidiana, parlem el mateix llenguatge musical, compartim el codi d'escriptura i les normes per desxifrar-lo.

A les partitures antigues hi ha el text, el ritme i la melodia, però hi falta, per als qui no en són especialistes, informació molt important sobre pràctiques que, pels músics d'aquell temps, eren tan habituals que no feia falta escriure-les i que ara desconeixem perquè no tenim ni el costum ni la necessitat de fer-les servir.

Aquesta evolució, basada en la pràctica, és tan evident que, si comparem la versió més antiga que tenim amb qualsevol de les actuals sembla lògic pensar que són dues músiques diferents. L'únic que se sembla és el text.

A finals del segle XIX i començament del XX alguns etnomusicòlegs varen transcriure i anotar, en notació actual, algunes versions de la Sibil·la. A partir d'aquest moment aquestes versions quedaren fixades i, per això, s'han anat transmetent gairebé sense canvis.

Versió de la parròquia.

El sibil·ler canta la melodia recollida en el llibre de Bernat JULIÀ Cantos Religiosos, imprès a Palma l'any 1955.

És una de les versions més cantades arreu de l'illa.

Recorda el cant gregorià.

És una melodia modal, monòdica que, segurament perquè ha estat transmesa i apresada per ser cantada a l'església ha anat "gregorianitzant" les aportacions dels sibil·lers.

Aquestes versions solen ser transcrites en compàs lliure o sense indicació de compàs perquè, en fer tots els sons de la mateixa durada, no estan subjectes a l'alternança binària o tenària, en totes les combinacions possibles, de temps forts i febles que caracteritza la notació de la música actual.

Versió de la comèdia dels Reis.

És diferent a les altres.

La diferència principal és la interpel·lació cantada, inicial i final, al rei Herodes que no existeix en les altres versions.

En altres textos editats de "L'Adoració dels Tres Reis" s'hi especifica que la presentació de la Sibil·la és parlada, el cant cantat i el comiat no hi figura. Això és una singularitat més d'aquest text de Valldemossa.

La tonada, tot i ésser molt semblant, tant per la direcció melòdica com per les fórmules cadencials, té un aire diferent.

Com que és impossible descriure una música amb paraules, per fer-nos una idea cabal n'hi ha prou amb escoltar els arxius sonors que podeu trobar a pàgina web de l'Escola de Música de Valldemossa.

El que les diferencia més clarament és el ritme.

No hi és tan evident la "gregorianització", potser perquè no s'havia de representar en una funció litúrgica.

La versió de na Margalida *Colomet* pot ésser

transcrita en compàs. M'he decidit pel 3/8 perquè m'ha semblat l'opció que permetia una major coincidència dels accents prosòdics del text amb l'accentuació rítmica que, en la notació actual, se suposa que recau en el primer temps de cada compàs. L'existència d'algunes hemiòlies, sobretot en els melismes, serà prou evident per als entesos i m'ha semblat innecessari indicar-les.

Els girs melòdics dels melismes recorden, i li recorden a madò Margalida, els de les *coplillas* i cançons que li agraden i que ella canta habitualment.

Potser per això té un aire més popular que religiós.

Les versions

Hi ha un sol Cant de la Sibil·la amb tantes versions com a sibil·lers.

Existeixen, això sí, les versions que han cantat i canta cada sibil·ler en un lloc i en un moment concret. Per això les anomenam amb el nom del lloc on han estat recollides.

D'aquí que diguem *sibil·la de Manacor, de Campos, de Lluc, de Valldemossa* quan, en propietat, hauríem de citar-les amb el nom del sibil·ler que la canta.

Els pobles no canten la sibil·la. Els sibil·lers sí i, en fer-ho, no representen el *seu* poble sinó a si mateixos.

La representació

L'entorn acústic és un dels factors que determinen com és la música.

El fet de cantar en un lloc tancat o a l'aire lliure, amb molta o poca ressonància, més a prop o més enfora dels oients, en silenci o amb remor influeix en el resultat sonor en exigir al sibil·ler l'adequació a l'entorn per tal que el cant pugui arribar amb claredat a l'auditori.

Versió *de la parròquia*.

Cantava el sibil·ler dins l'església, damunt la trona, fins que la retiraren, probablement amb la reforma litúrgica de Concili Vaticà segon.

Actualment canta damunt el presbiteri, de cara als qui l'escolten.

Fa una entrada i una sortida processional, mentre sona l'orgue.
En cantar, l'organista fa interludis musicals entre les estrofes.

Va vestit de manera adequada al personatge que representa.

Versió *de la comèdia dels Reis* .

Na Margalida *Colomet*, en les representacions dels anys 1937 i 38 la cantà a l'aire lliure, a la plaça Pública o *de cas Broquet* (com era tradició), damunt el cadafal i d'esquena al públic, dirigint-se al rei Herodes.

Feia també una entrada processional i duia una espasa que en acabar entregava al Rei.

Les representacions dels anys 50 també se feren a la plaça, amb neueta i tot.

Els anys 1985 i 86, pel mal temps, se varen fer a cobert, a Cartoixa i a l'escenari del Magatzem Municipal.

Duu una espasa amb la qual fa el senyal de la creu en acabar de cantar.

El gener del 2013 la cantaren na Margalida *Colomet* i na Júlia Colom fora del context de la *comèdia*, en un acte a la Fundació Coll Barolet.

La crítica

Els oients del Cant de la Sibil·la en fan la crítica, això és, valoren l'aptesa del sibil·ler, si ho ha fet bé o malament, la seguretat amb que canta, si era *com sempre* o hi ha fet canvis, si l'ha recordada tota o s'ha embullat, si ha afinat bé, si s'ha avengut amb els instruments o el cor en cas que l'acompanyin, si el vestit és el de sempre o és un altre... En fan una valoració que influeix en la seva pervivència, en l'esdevenir del cant i en la versió de l'any que ve.

Una mostra de la importància d'aquesta crítica és el fet que na Margalida Colom conta que son pare, les vegades que ella la cantà a la representació dels Reis, no va voler anar-la a sentir "*perquè passava massa pena*".

La conservació

El Cant de la Sibil·la, a Mallorca, ha estat cantat, amb algunes limitacions anecdòtiques i sense interrupcions, des del segle XIII fins avui. Qui l'ha conservat fins ara han estat les persones (mestres, sibil·lers, clergues, agrupacions teatrals i públic) que han fet possible que fos cantat cada any.

Els sistemes habituals per conservar-la, fins ara, han estat la memòria i les partitures.

Avui qualsevol pot enregistrar-lo amb el seu telèfon mòbil. La facilitat per fer-ne una gravació audiovisual i la qualitat d'aquestes és una garantia de la pervivència de molts dels cants de la Sibil·la actuals.

D'aquest fet se'n deriva la possibilitat de recollir un conjunt de versions que pot ser, a més de document gairebé notarial de com varen ser les interpretacions d'un sibil·ler, en un lloc i moment concrets, una font primària de gran valor per als musicòlegs i els estudiosos d'aquest fenomen musical.

Versió de la parròquia.

Actualment se transmet com està recollit en el llibre de Bernat JULIÀ Cantos religiosos, publicat a Palma l'any 1955, on hi ha escrits el text i la partitura.

Ha d'haver-hi, per la facilitat de fer-les avui en dia, gravacions audiovisuals de les sibil·leres més recents.

Seria molt interessant i molt il·lustratiu recollir aquestes gravacions domèstiques per tal de poder-ne fer un estudi comparatiu i tenir-ne un arxiu sonor.

Versió de la comèdia dels Reis.

D'aquesta versió en tenim constància del text, pel manuscrit den Bartomeu Vila.

La música s'ha conservat gràcies a la gravació de madò Francisca *Rovellada* feta per Alan Lomax, l'any 1952 i la memòria de na Margalida *Colomet*.

Hi ha, a més, una gravació en vídeo de Núria Estaràs feta l'any 1985 durant la representació de la *comèdia* i dues actuals de na Margalida *Colomet* i de na Júlia Colom, que són les que podeu escoltar en

	<p>els arxius sonors de la web de l'Escola de Música.</p> <p>La partitura és una transcripció de la versió cantada per na Margalida <i>Colomet</i> els anys 2012-13.</p>
--	--

La transmissió

Fins ara s'ha anat transmetent així com s'ha conservat; de manera acadèmica (des de les partitures) o de manera popular (des de la memòria).

Aquestes dues vies han contribuït a que el Cant de la Sibil·la sigui avui com és.

Per la via acadèmica els canvis són més lents i poc usuals.

Per la via popular els canvis són més immediats i probables.

La gran novetat són les gravacions.

Tothom, tant si sap llegir música com si no en sap, té accés a la mateixa informació. Fins i tot els sibil·lers poden aprendre-la de manera autònoma, per imitació, escoltant qualsevol de les versions que tenen a l'abast.

Abans un sibil·ler Valldemossí (posem per cas) era molt probable que només sentís i aprengués la que cantaven en el seu poble.

Avui pot triar entre diverses versions amb gran facilitat per causa de la globalització de la informació.

<p><i>Versió de la parròquia.</i></p> <p>La majoria de sibil·lers l'han après de na Maria Fiol <i>de s'Hort</i>, l'organista parroquial.</p> <p>Na Júlia Colom l'aprengué del seu padrí.</p>	<p><i>Versió de la comèdia dels Reis.</i></p> <p>No sabem de qui la varen aprendre na Catalina <i>Porrerenca</i>, n'Aina <i>Bufó</i> ni na Francisca <i>Rovellada</i>..</p> <p>Na Margalida <i>Colomet</i> la va aprendre de na Margalida Colom Salvà, tia seva que "no sabia llegir ni escriure".</p> <p>A en Joan <i>Franquet</i> i en Miquel <i>Vergera</i> els l'ensenyà n'Aina <i>Bufó</i>.</p> <p>Na Núria <i>de can Reüll</i> la va aprendre de na Margalida <i>Colomet</i> i na Vanesa Estaràs d'elles dues.</p> <p>Na Júlia Colom la sap de na Margalida <i>Colomet</i>.</p>
--	---

El futur

No sembla que decaigui l'interès pel Cant de la Sibil·la ni per la seva transmissió, ni per la representació. Té prou arrelament social i prou recolzament institucional com per ésser optimistes sobre el seu futur.

El fet que hagi estat declarat, pel Consell Insular de Mallorca, Bé Immaterial d'Interès

Cultural i, per la UNESCO, Patrimoni Immaterial de la Humanitat són un motiu de satisfacció pel reconeixement que suposen de la singularitat del Cant, la seva importància com a element que contribueix a definir-nos com a col·lectiu i per la garantia de la seva conservació i transmissió.

La globalització, la immediatesa en la transferència de la informació, la facilitat per compartir-la que ens permet la tecnologia actual, l'empenta creativa dels músics i la participació i l'interès que demostra la nostra societat en general, en sentir-la cada any, sembla que garanteixin la pervivència en el futur del Cant de la Sibila i que l'evolució i el canvi, que han estat fins ara uns dels seus trets característics continuïn.

Per això és important documentar i cantar el Cant de la Sibila de l'Adoració dels Reis, de Valldemossa, tornar a representar, si és possible, aquesta peça teatral amb la participació popular i incorporar-la al conjunt de les altres versions, més nombroses i conegudes.

Francesc Crespí. 2013